

Inbreng mr. Kaj Hollemans
Raad Rotterdam
Reactie op het Rotterdams drugsbeleid (21bb14505)
18 februari 2022

In december 2021 heeft de coffeeshopbond een brief gestuurd, in reactie op het Rotterdamse drugsbeleid. Daarin vroeg de bond zich af waarom het Rotterdamse coffeeshopbeleid geen onderdeel vormt van het Drugsbeleid van de gemeente Rotterdam. De coffeeshopsector is immers al jaren een vaste gesprekspartner van de gemeente en coffeeshops vormen een onmisbare schakel in de strijd tegen ondermijning. Ook als het gaat om het beschermen van de consument, vindt de gemeente de coffeeshops aan haar zijde. Toch komt het woord "coffeeshop" niet één keer voor in het beleidsstuk dat naar uw raad is gestuurd.

In januari 2022 heeft de burgemeester op deze brief gereageerd, waarvoor dank. In zijn brief geeft de burgemeester aan dat het Rotterdams coffeeshopbeleid geen onderdeel vormt van het Rotterdams Drugsbeleid, omdat voor coffeeshops een eigen beleidskader geldt. Dit is zowel bemoedigend als zorgelijk.

Het gedoogbeleid vormt namelijk een essentieel onderdeel van het bredere drugsbeleid, omdat het gebaseerd is op de scheiding der markten. Begin jaren 70 is het gedoogbeleid in Rotterdam voor het eerst op grote schaal toegepast, toen de politie besloot om niet op te treden tijdens een festival in het Kralingse bos. We verliezen het wel eens uit het oog, omdat het al 40 jaar onderdeel uitmaakt van onze maatschappij, maar het gedoogbeleid heeft een belangrijke functie. En coffeeshops spelen een cruciale rol als het gaat om het voorkomen dat mensen in aanraking komen met harddrugs en de daarmee gepaard gaande drugscriminaliteit.

Iedere dag maken duizenden volwassen consumenten gebruik van de coffeeshop. Zij kopen daar zonder problemen hun wiet, in een veilige omgeving. Gewone Rotterdammers van alle leeftijden en van alle rangen en standen, maken een bewuste keuze, maar worden daarin steeds vaker tegengewerkt door de gemeente. Stelt u zich eens voor wat er zou gebeuren als morgen alle coffeeshops zouden sluiten. Dan zou de ellende niet te overzien zijn. We hebben een heel klein voorbeeld daarvan gezien aan het begin van de coronapandemie, toen binnen 24 uur alle coffeeshops weer opengingen.

De overheid kan softdrugs beter beschouwen als een normaal product. Dan kun je ander beleid maken, het proces goed begeleiden en de productie en handel reguleren. Kijk naar Canada, Duitsland, Malta, de VS. Het Rotterdamse drugsbeleid staat echter vol maatregelen met een repressief karakter: het ontmoedigen van gebruik, het verstoren van de handel en het terugdringen van het aanbod. Deze keuzes stralen ook af op het coffeeshopbeleid. In de praktijk worden steeds meer beperkingen opgelegd en wordt steeds harder opgetreden tegen coffeeshopondernemers.

Sommige coffeeshops mogen slechts beperkt open. In die gevallen nemen straatdealers de handel direct over. Zij zorgen voor overlast en voor een onveilige situatie. Een straatdealer heeft geen klantenservice, hanteert geen leeftijdsgrens en volgt geen cursus. Een straatdealer verkoopt niet alleen wiet, maar ook andere drugs.

Op deze manier draagt de gemeente zelf bij aan de ondermijning en het onveilige klimaat dat ze zegt te willen bestrijden. Het is juist zaak om het criminele verdienmodel aan te pakken. Niet om dat te faciliteren.

“Ik durf stellig te beweren dat er meer mensen kapotgaan aan het beleid dan aan softdrugs zelf” zei onlangs nog een collega van burgemeester Aboutaleb, de burgemeester van Roosendaal. Dat ben ik grondig met hem eens. Daarom roep ik uw raad op om een breed debat te voeren over de uitgangspunten van het Rotterdams drugsbeleid, waarbij verschillende oplossingsrichtingen aan bod komen. Door het probleem van verschillende kanten te benaderen en door samen met de coffeeshopsector, de verslavingszorg, experts en wetenschappers op zoek te gaan naar alternatieven voor het door het college voorgestelde repressieve beleid, kan Rotterdam zich opnieuw op de kaart zetten als progressieve wereldstad. Kralingen 2.0.

Tot slot wil ik mijn verwondering uitspreken dat het drugsbeleid, dat geldt voor de komende jaren, vlak voor de gemeenteraadsverkiezingen met uw raad wordt besproken. Natuurlijk is het een mooi onderwerp zo vlak voor de verkiezingen. Geschikt om je als partij te profileren. Maar het onderwerp leent zich bij uitstek voor behandeling door de nieuwe gemeenteraad. Die krijgt immers de komende jaren te maken met de gevolgen van dit beleid. Dan is het wel zo logisch dat de nieuwe raadsleden zich daarover kunnen uitspreken.

Aanvulling in reactie op vragen vanuit de raad

Vooropgesteld, ik begrijp de frustratie van bestuurders heel goed. Alleen deze bestuurders zitten wel vast in een bepaald gedachtenpatroon. Het verbod is geen gegeven, het is een politieke keuze. De gedachte achter het drugsbeleid is om mensen te beschermen tegen de schadelijke effecten van genotmiddelen en de schade voor de samenleving zoveel mogelijk te beperken. Maar het tegengaan van ondermijning heeft de laatste jaren steeds meer de bovenhand gekregen. Daardoor is de focus vooral op handhaving van het verbod komen te liggen.

Jaarlijks besteedt Nederland 4,5 miljard euro aan het bestrijden van drugs. Dit jaar komt daar nog eens 1000 miljoen euro bovenop. Meer dan de helft van alle capaciteit van politie en justitie heeft een directe relatie met drugsbestrijding. En we hebben het allemaal kunnen zien in de media de afgelopen dagen, daar komt straks de douane nog bij. Strengere maatregelen, zoals het controleren van alle containers met tropisch fruit in de havens, klinken stoer, maar zijn in de praktijk onuitvoerbaar en op termijn zelfs schadelijk voor de Nederlandse economie.

De strijd tegen drugs leidt al 40 jaar niet tot het gewenste resultaat. Paradoxaal genoeg wordt de drugsmarkt alleen maar groter. Ondanks alle inspanningen lukt het niet om het aanbod terug te dringen. Daarom richten bestuurders zich tegenwoordig steeds vaker tot de consument. Gebruik minder drugs! Jullie faciliteren criminelen! Wie niet horen wil, moet maar voelen! Bloed aan je handen!

Uiteindelijk, en dat is de waarschuwing die ik wil geven, leidt dit tot een race naar de bodem. Om mensen te beschermen tegen de risico's van drugs, worden woningen gesloten, krijgen mensen een boete of belanden ze in de cel. De strijd tegen drugs vormt inmiddels een grotere bedreiging voor de rechtsstaat en de samenleving dan de drugs zelf. Dit beleid is een bedreiging voor de geloofwaardigheid van de overheid en heeft desastreuze gevolgen voor de bescherming van de gezondheid.

Het criminaliseren en daarmee stigmatiseren van consumenten zorgt voor het vervreemden van deze mensen van de gezondheidszorg. Mensen die in de problemen komen door drugs zullen minder snel geneigd zijn hulp te zoeken, omdat ze bang zijn voor een boete of om te worden vervolgd. In de praktijk zal dit leiden tot ernstige incidenten, die voorkomen hadden kunnen worden met een beleid dat gericht is op preventie en voorlichting.

Legaliseren, uitstellen, voorlichten en opvoeden zijn effectief om de schade te beperken en de misdaad te bestrijden. Alleen verbieden werkt niet. Strakke regulering, waarbij rekening wordt gehouden met de daadwerkelijke schade van middelen, werkt wel. Dat is de boodschap die ik u mee wil geven.

Meer weten over mr. Kaj Hollemans, zijn standpunten en expertise?

Zie www.khla.nl en <https://www.khla.nl/media/>